

MEMORANDWM CYDSYNIAD DEDDFWRIAETHOL ATODOL

(MEMORANDWM RHIF 3)

BIL MASNACH

1. Gosodir y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol hwn o dan Reol Sefydlog 29.2. Mae Rheol Sefydlog 29(iii)(a) yn rhagnodi bod rhaid gosod Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol, ac y caniateir cyflwyno Cynnig Cydsyniad Deddfwriaethol, gerbron y Senedd os yw un o Filiau Seneddol y DU yn gwneud darpariaeth o ran Cymru at unrhyw ddiben sy'n dod o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd, neu sy'n addasu'r cymhwysedd hwnnw.
2. Cyflwynwyd y Bil Masnach ("y Bil") yn Nhŷ'r Cyffredin ar 19 Mawrth 2020. Cyflwynwyd fersiwn gyfredol y Bil yn Nhŷ'r Arglwyddi ar 21 Gorffennaf 2020. Cwblhaodd y Bil y cyfnod Adrodd yn Nhŷ'r Arglwyddi ar 6 Ionawr 2021. Gellir gweld y Bil yn: [Bill documents — Trade Bill 2019-21 — UK Parliament](#)

Amcanion Polisi

3. Amcanion polisi penodedig Llywodraeth y DU yw darparu dilyniant i fusnesau, gweithwyr a defnyddwyr ledled y DU a sefydlu'r DU yn genedl fasnachu fyd-eang annibynnol. I gefnogi hyn mae'r Bil yn gwneud darpariaeth ynghylch gweithredu cytundebau masnach ryngwladol â thrydydd gwledydd y mae ganddynt gytundebau masnach sy'n bodoli eisoes â'r UE; gweithredu'r Cytundeb ar Gaffael gan Lywodraethau ("y Cytundeb"); sefydlu Awdurdod Rhwymedïau Masnach ("yr Awdurdod") a rhoi swyddogaethau iddo; ac mae'n gwneud darpariaeth ynghylch casglu a datgelu gwybodaeth sy'n ymwneud â masnach.

Crynodeb o'r Bil

4. Noddir y Bil gan Adran Masnach Ryngwladol y DU.
5. Mae'r fersiwn o'r Bil a gyflwynwyd yn Nhŷ'r Cyffredin yn cynnwys pedair prif elfen:
 - Mae'n rhoi pwerau gwneud rheoliadau i Weinidog y Goron a'r awdurdodau datganoledig er mwyn gweithredu'r Cytundeb os bydd y DU yn aelod annibynnol o'r Cytundeb hwnnw ar ôl ymadael â'r UE;

- Mae'n rhoi pwerau gwneud rheoliadau i Weinidog y Goron a'r awdurdodau datganoledig er mwyn gweithredu cytundebau masnach ryngwladol â thrydydd gwledydd yr oedd ganddynt gytundebau masnach a oedd yn bodoli eisoes â'r UE;
 - Mae'n sefydlu Awdurdod Rhwymedïau Masnach i ddarparu fframwaith rhwymedïau masnach newydd y DU;
 - Mae'n sefydlu porth rhannu data rhwng Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi a chyrrff cyhoeddus a chyrrff preifat eraill.
6. Y darpariaethau yn y Bil y nodwyd yn flaenorol eu bod yn arbennig o berthnasol i Gymru yw:
- Rhan 1, Cymal 1 – (gweithredu'r Cytundeb ar Gaffael gan Lywodraethau).
 - Rhan 1, Cymal 2 – (gweithredu cytundebau masnach ryngwladol â thrydydd gwledydd y mae ganddynt gytundebau masnach a oedd yn bodoli eisoes â'r UE).
 - Rhan 2 – (sefydlu'r Awdurdod Rhwymedïau Masnach) – Nid yw Llywodraeth Cymru yn credu bod y darpariaethau yn Rhan 2 o'r Bil sy'n ymwneud â'r Awdurdod Rhwymedïau Masnach yn gwneud darpariaeth at unrhyw ddiben sydd o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd, neu sy'n addasu'r cymhwysedd hwnnw. Fodd bynnag, gallai sefydlu Awdurdod Rhwymedïau Masnach effeithio ar feysydd datganoledig fel amaethyddiaeth a physgodfeydd.
 - Rhan 3 – (Casglu a rhannu gwybodaeth am fasnach).

Darpariaethau yn y Bil y mae'n ofynnol cael cydsyniad ar eu cyfer

7. Gosododd Llywodraeth Cymru femorandwm cydsyniad deddfwriaethol ar 2 Ebrill 2020, yn seiliedig ar y Bil fel y'i cyflwynwyd i'r Senedd ar 19 Mawrth 2020. Roedd y memorandwm cydsyniad deddfwriaethol hwnnw'n cwmpasu Rhan 1, Cymalau 1 i 4 ac Atodlenni 1, 2 a 3 o'r Bil. Nid oedd Llywodraeth Cymru o'r farn bod y darpariaethau yn Rhannau 2 na 3 o'r Bil fel y'i cyflwynwyd yn ymwneud â Rheol Sefydlog 29.
8. Gosododd Llywodraeth Cymru femorandwm cydsyniad deddfwriaethol atodol (Rhif 2) ar 4 Tachwedd 2020 a oedd yn cwmpasu Rhan 3, Cymalau 9 a 10 o'r Bil. Roedd y memorandwm yn angenrheidiol gan fod diwygiadau wedi'u gwneud i Ran 3 o'r Bil yn ystod Cyfnod Adrodd Tŷ'r Cyffredin sy'n gwneud darpariaeth o ran Cymru ac a oedd yn cynnwys darpariaeth o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd.

Darpariaethau atodol yn y Bil y mae'n ofynnol cael cydsyniad ar eu cyfer

9. Ers cyhoeddi'r memorandwm cyntaf a'r memorandwm atodol, mae'r Bil wedi'i ddiwygio yn ystod Cyfnod Adrodd Tŷ'r Arglwyddi.
10. Mae'r memorandwm atodol hwn (memorandwm rhif 3) yn nodi'r cymalau newydd i'r Bil y mae'n ofynnol cael cydsyniad y Senedd ar eu cyfer. Rhaid i'r memorandwm cyntaf a'r memorandwm atodol a osodwyd ar 2 Ebrill 2020 a 4 Tachwedd 2020 yn y drefn honno, ynghyd â'r memorandwm hwn, gael eu hystyried gyda'i gilydd wrth benderfynu ar gydsyniad.
11. Ceisir cydsyniad ar gyfer y diwygiadau perthnasol i'r Bil ar y sail eu bod yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â materion datganoledig. Mae Llywodraeth Cymru wedi cymhwyso prawf is na'r hyn a nodir yn Rheol Sefydlog 29.1(i) sy'n darparu y dylid ceisio cydsyniad mewn amgylchiadau lle byddai darpariaeth o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd (ac eithrio darpariaeth gysylltiedig, ganlyniadol ac ati).
12. Mae rhifau'r cymalau isod yn ymwneud â'r fersiwn o'r Bil y gorchynnwyd iddi gael ei hargraffu ar 6 Ionawr 2021 yn dilyn diwygiadau a wnaed yng Nghyfnod Adrodd Tŷ'r Arglwyddi.

Rhan 3 – Y Comisiwn Masnach ac Amaethyddiaeth (cymalau 15 i 18 ac Atodlen 6)

13. Mae'r diwygiadau hyn yn darparu ar gyfer sefydlu'r Comisiwn Masnach ac Amaethyddiaeth ("y Comisiwn") fel corff statudol y mae ei rôl yn ymwneud â rhoi cyngor annibynnol i'r Ysgrifennydd Gwladol ar ddarpariaethau perthnasol mewn cytundebau masnach rydd newydd. Yn amodol ar ddau fân welliant nad ydynt yn welliannau gan y llywodraeth, cafodd y darpariaethau a geir bellach yn Rhan 3 eu cyflwyno gan y llywodraeth a'u cymeradwyo yng Nghyfnod Adrodd Tŷ'r Arglwyddi ar 6 Ionawr 2021.
14. Mae cymal 15 yn darparu y caiff yr Ysgrifennydd Gwladol benodi aelodau i'r Comisiwn fel pwyllgor statudol. Diben y Comisiwn yw rhoi cyngor o dan adran 42 o Ddeddf Amaethyddiaeth 2020 ("Deddf 2020") sy'n cynnwys darpariaeth ar wahân ar adroddiadau sy'n ymwneud â chytundebau masnach rydd. Wrth benodi aelodau i'r Comisiwn, mae cymal 15(3)(e) yn darparu bod rhaid i'r Ysgrifennydd Gwladol roi sylw i fanteision penodi aelodau sydd, rhyngddynt, ag arbenigedd o ran (a) safonau iechyd anifeiliaid a phlanhigion y DU, (b) safonau lles anifeiliaid y DU, (c) safonau amgylcheddol y DU fel y maent yn ymwneud â chynhyrchion amaethyddol, (d) cyfraith a pholisi masnach ryngwladol, ac (e) anghydraddoldebau o ran iechyd ac iechyd y cyhoedd.
15. Roedd cymal 15(3)(e) yn welliant nad oedd yn welliant gan y llywodraeth. Mae'n bosibl y caiff y gwelliant hwn ei wrthdroi pan fydd y Bil yn dychwelyd i Dŷ'r Cyffredin ar gyfer ystyried gwelliannau.

16. Mae cymal 16 yn gwneud darpariaeth ar gyfer swyddogaethau'r Comisiwn. Mae'r diwygiadau yn mewnosod is-adran (4A) newydd yn adran 42 o Ddeddf 2020 sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r Ysgrifennydd Gwladol ofyn am gyngor gan y Comisiwn ar y materion y cyfeirir atynt yn adran 42 o'r Ddeddf honno. Hynny yw, mae'r graddau y mae'r mesurau perthnasol a geir mewn cytundebau masnach rydd newydd sy'n gymwys i fasnachu mewn cynhyrchion amaethyddol yn cyd-fynd â chynnal lefelau diogelu statudol y DU mewn perthynas â bywyd neu iechyd pobl, anifeiliaid neu blanhigion, lles anifeiliaid a'r amgylchedd.
17. Roedd y gwelliant gwreiddiol a gyflwynwyd gan y llywodraeth yn eithrio o gylch gwaith y Comisiwn ystyried lefelau diogelu statudol y DU mewn perthynas ag iechyd pobl. Fodd bynnag, cafodd y ddarpariaeth honno ei chynnwys mewn gwelliant nad oedd yn welliant gan y llywodraeth a basiwyd ar 6 Ionawr 2021. Mae'n bosibl y bydd y gwelliant yn cael ei wrthdroi pan fydd y Bil yn dychwelyd i Dŷ'r Cyffredin ar gyfer ystyried gwelliannau.
18. Mae cymal 17 yn gwneud darpariaeth bellach ynghylch statws Aelodau'r Comisiwn, a luniwyd i adlewyrchu eu statws annibynnol. Nid yw Aelodau o'r fath i'w hystyried yn weision nac yn asiantau i'r Goron nac i'w hystyried yn mwynhau unrhyw statws, imiwnedd na braint sydd gan y Goron. Mae cymal 17 hefyd yn cyflwyno Atodlen 6 sy'n cynnwys darpariaeth sy'n cymhwyso deddfwriaeth sy'n ymwneud â chyrrff cyhoeddus i'r Comisiwn.
19. Mae cymal 18 yn galluogi'r Ysgrifennydd Gwladol i ddiddymu cymalau 15 i 17 drwy reoliadau sy'n ddarostyngedig i'r weithdrefn gadarnhaol yn nau Dŷ Senedd y DU.
20. Gan fod y Comisiwn yn cael ei sefydlu gyda'r swyddogaeth o roi cyngor i'r Ysgrifennydd Gwladol ar gadarnhau'r penodau perthnasol mewn cytundebau masnach rydd yn y dyfodol, ni fyddai'n dod o fewn cymhwysedd y Senedd i wneud darpariaeth gyfatebol i'r ddarpariaeth a geir yng nghymalau 15 i 18 ac Atodlen 6 o'r Bil at ddibenion y prawf a nodir yn Rheol Sefydlog 29.1(i). Mae Llywodraeth y DU yn credu bod diben canolog y Comisiwn yn ymwneud â chadarnhau cytuniad rhyngwladol o dan y prosesau a nodir yn Neddff Diwygio Cyfansoddiadol a Llywodraethu 2010. Mae rheoleiddio masnach ryngwladol yn fater a gedwir yn ôl o dan baragraff 10(1) o Atodlen 7A i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006. Mae Llywodraeth yr Alban yn rhannu'r farn hon ynghylch gwelliannau Llywodraeth y DU i'r Bil ac mae hi wedi penderfynu peidio â gosod Memorandwm atodol ar gyfer y gwelliannau hyn. Er nad yw'r prawf yn Rheol Sefydlog 29.1(i) wedi'i fodloni, mae Llywodraeth Cymru wedi dewis gosod memorandwm atodol sy'n ceisio cydsyniad ar gyfer pob darpariaeth yn Rhan 3 ar y sail y gellir o leiaf dadlau eu bod yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â materion datganoledig i'r graddau y mae cylch gwaith y Comisiwn i roi cyngor i'r Ysgrifennydd Gwladol ar safonau sy'n ymwneud â materion fel iechyd,

iechyd anifeiliaid a phlanhigion, lles anifeiliaid a'r amgylchedd fel y mae'r safonau hynny'n berthnasol i Gymru.

Rhesymau dros wneud y darpariaethau hyn ar gyfer Cymru ym Mil Masnach y DU

21. Er nad yw'r prawf yn Rheol Sefydlog 29.1(i) wedi'i fodloni, gellir dadlau bod y diwygiadau'n gwneud darpariaeth mewn perthynas â materion datganoledig oherwydd cylch gwaith y Comisiwn yw cynghori'r Ysgrifennydd Gwladol ar safonau sy'n ymwneud â materion fel iechyd, iechyd planhigion ac anifeiliaid, lles anifeiliaid a'r amgylchedd i'r graddau y mae'r safonau hynny'n gymwys i Gymru.
22. Fodd bynnag, gan fod rôl y Comisiwn wedi'i chyfyngu i gynghori'r Ysgrifennydd Gwladol ar gytundebau masnach rydd yn ystod cam cadarnhau'r cytuniad, mae hyn yn ddo'i hun yn annhebygol iawn o gael effaith negyddol ar gymhwysedd y Senedd. Byddai unrhyw effaith bosibl ar gymhwysedd y Senedd yn deillio o ganlyniad y negodiadau eu hunain ac nid y cyngor.
23. Nid oes bwriad i'r Comisiwn gynghori Llywodraeth Cymru ac nid yw'n rhwystro Gweinidogion Cymru rhag cymryd cyngor ar wahân ar negodiadau masnach posibl y dyfodol i effeithio ar gymhwysedd y Senedd.
24. Ar y sail hon, byddem yn argymhell bod y Senedd yn rhoi cydsyniad deddfwriaethol.

Gwelliannau nad ydynt yn welliannau gan y Llywodraeth

25. Yn ogystal â mewnosod Rhan 3 newydd i'r Bil, mae nifer o welliannau nad ydynt yn welliannau gan y Llywodraeth wedi'u pasio yng Nghyfnod Adrodd Tŷ'r Arglwyddi y gellir eu gwrthdroi pan fydd y Bil yn dychwelyd i Dŷ'r Cyffredin ar gyfer ystyried gwelliannau. Mae'r diwygiadau a ganlyn wedi'u cynnwys yn y memorandwm atodol hwn ar y sail eu bod yn gwneud darpariaeth o ran materion datganoledig. Mae Llywodraeth Cymru yn fodlon ar bob un o'r gwelliannau hyn ar y sail eu bod yn gosod trefniadau diogelu ar allu Llywodraeth y DU i ymrwymo i gytundebau masnach rydd yn y dyfodol ac yn gosod cyfyngiadau pellach ar arfer y pŵer gwneud rheoliadau sydd yng nghymal 2.
26. Byddai'n well gan Lywodraeth Cymru i'r Bil gynnwys y Cymalau hyn yn ei ffurf derfynol ond mae'n argymhell cydsynio i'r Bil p'un ai a ydynt yn cael eu cadw ai peidio.

Cymal 3 (cymeradwyaeth seneddol i gytundebau masnach)

27. Mae'r gwelliant hwn yn ei gwneud yn ofynnol i'r Ysgrifennydd Gwladol osod amcanion negodi drafft cyn dechrau negodiadau tuag at gytundeb masnach rydd. Mae'r diwygiadau'n cynnwys darpariaeth yng nghymal 3(4)(b) sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r Ysgrifennydd Gwladol lunio asesiad o'r effaith ar gynaliadwyedd gan gynnwys asesiad o effaith yr amcanion negodi arfaethedig ar fywyd neu iechyd pobl, anifeiliaid neu blanhigion, lles anifeiliaid, diogelu'r amgylchedd, hawliau dynol a chydarddoldeb, a'r amgylchedd a llafur. Mae cymal 3(5)(b) hefyd yn rhagnodi bod rhaid i'r asesiad o'r effaith ar gynaliadwyedd gynnwys cynllun i gynnal lefelau diogelu statudol y DU ar y materion a nodir yng nghymal 3(4)(b).
28. Er nad yw'r gwelliannau hyn yn bodloni'r prawf yn Rheol Sefydlog 29.1(i), mae Llywodraeth Cymru o'r farn ei bod yn ofynnol cael cydsyniad ar gyfer y gwelliannau hyn gan eu bod yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â materion datganoledig i'r graddau y maent yn berthnasol i Gymru, gan gynnwys amaethyddiaeth, yr amgylchedd ac iechyd, ac iechyd anifeiliaid.

Cymal 6 (Cytundebau masnach ryngwladol: gwasanaethau prosesu data ar iechyd neu ofal neu ddata a ariennir yn gyhoeddus)

29. Mae cymal 6 yn cynnwys darpariaeth sy'n ymwneud â'r pŵer gwneud rheoliadau yng nghymal 2(1) (gweithredu cytundebau masnach ryngwladol) sy'n arferadwy gan Weinidogion Cymru mewn meysydd datganoledig. Mae'r diwygiadau'n darparu mai dim ond os bodlonir amodau penodol y caniateir gwneud rheoliadau o dan gymal 2(1). Mae'r rhain yn cynnwys y gofynion nad oes yr un o ddarpariaethau'r cytundeb masnach ryngwladol yn tanseilio nac yn cyfyngu ar allu awdurdod priodol i ddarparu gwasanaeth iechyd y cyhoedd cynhwysfawr a ariennir yn gyhoeddus am ddim ar adeg darparu nac i reoleiddio a chynnal ansawdd a diogelwch gwasanaethau gofal iechyd.
30. Er na fyddai'n dod o fewn cymhwysedd y Senedd i wneud darpariaeth gyfatebol i gymal 6 at ddibenion y prawf yn Rheol Sefydlog 29.1(i), mae Llywodraeth Cymru o'r farn ei bod yn ofynnol cael cydsyniad ar gyfer y gwelliannau hyn am eu bod yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â materion datganoledig i'r graddau y maent yn gymwys i Gymru. Rhaid i Weinidogion Cymru ystyried yr amodau penodedig wrth arfer y pŵer gwneud rheoliadau yng nghymal 2(1) a all gyfyngu ar gwmpas y ddarpariaeth y gellid ei gwneud o dan y ddarpariaeth honno. Mae'r amodau sydd i'w hystyried gan Weinidogion Cymru hefyd yn ymwneud ag iechyd a gofal cymdeithasol, sy'n faterion datganoledig i'r graddau y maent yn gymwys i Gymru.

Cymal 8 – Safonau y mae cytundebau masnach rhyngwladol yn effeithio arnynt

31. Mae cymal 8(1) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Ysgrifennydd Gwladol sefydlu cod ymarfer sy'n nodi sut y dylai un o Weinidogion y Goron gymryd camau i gynnal safonau a sefydlir gan unrhyw ddeddfiad sy'n cynnwys darpariaeth sy'n

ymwneud â nifer o faterion penodedig, gan gynnwys bwyd, lles anifeiliaid a'r amgylchedd. Mae cymal 8(3) hefyd yn darparu y caiff y cod ddarparu bod un o Weinidogion y Goron yn sicrhau, i'r graddau y bo'n bosibl, bod cytundeb masnach yn y dyfodol yn cyd-fynd â lefelau diogelwch statudol y DU o ran nifer o faterion penodedig i gynnwys bywyd neu iechyd pobl, anifeiliaid neu blanhigion; lles anifeiliaid; yr amgylchedd a diogelwch bwyd.

32. Er nad yw'r gwelliannau hyn yn bodloni'r prawf yn Rheol Sefydlog 29.1, mae Llywodraeth Cymru o'r farn ei bod yn ofynnol cael cydsyniad ar gyfer y gwelliant hwn gan ei fod yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â materion datganoledig i'r graddau y mae'n gymwys i Gymru, gan gynnwys amaethyddiaeth, yr amgylchedd, iechyd ac iechyd anifeiliaid.

Goblygiadau ariannol

32. Er nad oes unrhyw oblygiadau ariannol uniongyrchol i Lywodraeth Cymru na'r Senedd yn deillio o'r pwerau o dan y Bil, bydd ei effaith economaidd gyffredinol yn peri goblygiadau ariannol sylweddol i Gymru o'n perthnasoedd masnach yn y dyfodol.

Casgliad

33. Mae Llywodraeth Cymru o'r farn ei bod yn briodol ymdrin â'r darpariaethau hyn yn y Bil hwn gan y DU gan fod y Bil yn cwmpasu materion datganoledig a rhai nad ydynt wedi eu datganoli. O ran cydlyniaeth, mae Llywodraeth Cymru o'r farn mai deddfu drwy Fil ar gyfer y DU gyfan yw'r cyfrwng deddfwriaethol mwyaf effeithiol a chymesur ar gyfer llunio polisi masnach annibynnol ar gyfer y DU yn dilyn y cyfnod pontio. Gallai trefniadau masnachu yn y dyfodol effeithio'n sylweddol ar feysydd datganoledig, felly mae'n bwysig bod buddiannau Cymru yn cael eu hadlewyrchu'n ddigonol yn y Bil Masnach.

Jeremy Miles AS

Y Cwnsler Cyffredinol a'r Gweinidog Pontio Ewropeaidd

Ionawr 2021